

ב. יום גנוסיא של מלכי עובדי כוכבים, היינו יום שמעמידים בו את מלכם (כן מסקנת הגמרא), וכן יום הלידה – בכלל 'אידיהם' ואסור לישא וליתן עמהם לפנייהם. וכן יום מיתת מלכיהם. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל מיתה שיש בה שריפה (– שריפת כלי תשמישי המלך) – יש בה עבודת כוכבים, ושאין בה שריפה – אין בה עבודת כוכבים (משנה ח.).
וכן יום גנוסיא ויום הלידה של בני המלכים – יום אידם הוא.
וכן יום תגלחת זקנו והנחת בלוריתו או העברתה (יא:), ויום שעלה מן הים או שיצא מבית האסורים, אסור לשאת וליתן עמו באותו היום ולאותו האיש (כן פרש הראב"ד, שכל אלו מדברים במלך. וכן הסכים הרא"ש).

ג. פרשו בגמרא את נבואת עובדיה על אדום הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד – שאין מושיבים מלך בן מלך [אלא בנטילת רשות מאת השרים], ואין להם לא כתב ולא לשון מקוריים (ויש מפרשים: כתב ולשון חשובים שהמלכים משתמשים בו. עתוס').

דף יא

טז. א. האם וכיצד מותר לשרוף כלים או לעקור בהמות על מלך שמת?
ב. האם מותר לשאת ולתת עם בתי עובדי כוכבים קבועים שעובדיהם עושים שם יום איד בכל ימות השנה ומקריבים שם זבחים?
ג. באיזה סוג איד לא נאסר משא-ומתן עם העכו"ם?

א. מותר לשרוף מיטתו וכלי תשמישו של מלך או של נשיא שמת, וכן לעקור סוסיו ושאר בהמות שהיה משתמש בהם כגון עגלה המושכת בקרון, ואין בדבר משום איסור הליכה בחוקות הגויים [כי אין זה חיקוי מנהגם, שהרי כתוב הוא במקרא וגם בלעדם היינו נוהגים כן, ואין בזה שמץ עבודת כוכבים (ע' סנהדרין נב ובר"ן כאן). ומשום כבודו שהוא כבוד לכל ישראל, אין חוששים לצער בעלי חיים, וגם אין בדבר משום 'בל תשחית' (עפ"י תוס')]. אבל אין שורפים שאר דברים.
לפרש"י, אסור לעקר בהמה באופן שעושה אותה טריפה, ואפילו בהמה האסורה בהנאה אסור להטריפה (כ"מ ברש"י יג. ד"ה מן הארכובה). והתוס' תמהו על כך וחלקו (וע"ע בריטב"א).

ב. בתי עובדי כוכבים קבועים, שזובחים בהם כל ימות השנה (כלומר יחידים מהם זובחים ללא עת קבועה. ריטב"א), אסורים במשא ומתן לעולם. ואמרו בשם רב: חמשה בתי עכו"ם קבועים הם, בית בל בבבל, בית נבו בכורסי, תרעתא שבמפג, צריפא שבאשקלון, נשרא שבערב. כשבא רב דימי אמר: הוסיפו עליהם יריד שבעין-בכי, נדבכה / נתברא שבעכו [רב דימי מנהרדעא שנה להפך, יריד שבעכו, נדבכה שבעין בכי].
לדברי שמואל (כפירוש הריטב"א), אין איסור בגולה אלא ביום אידם הקבוע בלבד, ולא בכגון אלו.

ג. תגאות של סוחר העיר ('חגא דטייעי') שאינם קבועים (רש"י: אין חוששים לה כל כך אם אין עושים לה בכל שנה), התיר רב יהודה לרב ברונא ולרב גידל למכור להם דברי מאכל.

דפים יא – יב

- יז. א. עיר שעושים בה העכו"ם יום איד – האם מותר לשאת ולתת במקומות הסמוכים לה?
 ב. האם מותר להיכנס לעיר של עובדי כוכבים ביום אידם?
 ג. ישראל וגוי ששפתו שתי קדירות על גבי כירה אחת – האם יש לחוש לכך שהגוי הטריף את מאכל ישראל כאשר הפך הלה את גבו, והאם יש לחוש לנתזים שבאו מקדירה אחת לחברתה ואסרוה?
 א. עיר שיש בה יום איד לעבודת כוכבים שבתוכה, מותר לשאת ולתת חוצה לה. [וכן להפך, היה חוצה לה עבודת כוכבים – תוכה מותר]. ואפילו במקום הסמוך לה מאד. לדברי אביי מותר בכל אופן. ולרבא, רק אם יודע שהמעוץ שמקבל אינם דמי עבודת כוכבים. ולרבה בר עולא, ביום האיד עצמו אסור, ולא הותר חוצה לה אלא לפני אידיהן (עפ"י רש"י).
 א. יש מפרשים שלדברי כולם מותר אף ביום אידם. לא נחלקו אלא בפירוש ההשוואה לשתיה קדרות שעשה רבי חנינא (ער"ן).
 ב. לפירוש ר"י, אפילו רבא לא חשש משום דמי עכו"ם אלא ביריד המיוחד לצרכי עכו"ם, אבל אם אינו קבוע לכך – אין לחוש לדמי עכו"ם אפילו בתוכה.
 ב. לסתם מתניתין, וכך היא דעת חכמים בברייתא – אסור להכנס לעיר ביום שעובדים בה ליראתם, אם אין אותה הדרך מובילה למקום אחר – מפני החשד. ולדברי רבי מאיר בברייתא, אסור אפילו אם יש שם דרך למקום אחר.
 יש אומרים שאם דרים באותה עיר גם יהודים – מותר להכנס לתוכה. ויש אומרים שלא אסרו אלא ביריד שמתקבצים עכו"ם מכל המקומות, וזה נראה שבה עמהם לעבדה, אבל כשאינם באים לשם – מותר. וי"א שאם הוא מבני העיר – תמיד מותר. ע' בראשונים.
 נכרים ההולכים לעבודה זרה שלהם ותועים בדרך, אסור לישראל להנחותם בדרך הישרה, אלא אם כן הם שואלים, אז מדריכים אותם מפני דרכי שלום (ספר מהרי"ל, לקוטים אחרונים קג).
 ג. רבי חנינא מסר שמותר לישראל לשפות קדירה בסמוך לקדירת נכרי על גבי כירה אחת, ולא חשו חכמים שמא ישליך הנכרי חתיכת נבלה לקדירת ישראל בשעה שזה מחזיר פניו. וגם לא חששו משום בישולי נכרים (שמא יסמוך עליו ישראל לבשל לו), ולא משום נתיזת צינורה (שאינה שכיחה וגם בטלה ברוב).
 א. יש מהראשונים שאוסרים אם החזיר ישראל פניו, שיש לחוש שהחליף העכו"ם חתיכה רעה שלו בטובה של ישראל (עפ"י ר"ת). ויש מתירים (הר" ברוך מרגנשבורג. ע' הג"א). ואפילו במקום שאין חשש לעכו"ם שייתפס כגנב כשיחליף חתיכה כחושה שלו בשמינה של ישראל, אין חוששים. וכ"ש כאשר אין לו ריוח בדבר, שאז אפילו יוצא הישראל החוצה – אין לחוש שיאסור כדי להכשיל את ישראל.
 וכתבו ראשונים שעל סמך זה נוהגים להשאיר השפחות בבית עם התבשילים, כשיצאים לבית הכנסת. ולירא שמים נכון להחמיר (רא"ש). ויש שחששו לכך מן הדין. (וע' בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ג טז).
 ב. מותר לשפות קדירה של בשר ודירה של חלב על כירה אחת ואין חוששים לצינורא (או"ז).